

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Štev. 220. Leto XII.

Maribor, četrtek 29. septembra 1938

Cena 1 din

Konferenca štirih v Monakovem

Danes dopoldne se je pričela v Monakovem v Nemčiji konferenca Hitlerja, Mussolinija, Chamberlaina in Daladierja — Po splošni sodbi bo vojna nevarnost odklonjena in dosežen miren sporazum

Nepričakovane senzacije

MARIBOR, 29. sept. Dočim se je zdelo še včeraj dopoldne in do večernih ur, ko je angleški ministrski predsednik pričel svoj govor pred londonsko poslansko zbornico z besedami: »Danes smo v enakem položaju, v kakršnem smo bili 1. 1914.«, da so izčrpana že vsa diplomatska sredstva za reševanje nemško-češkoslovaškega spora in da je vojni spopad neprepredljiv, je dal sinočnji večer novo, še zadnje upanje v sporazumno in mirno rešitev. Rooseveltov drugi poziv Hitlerju je dal Chamberlainu pobudo za nov konkreten predlog: konferenco ministrskih predsednikov Anglije, Francije, Italije in Nemčije. Chamberlainova diplomatska akcija v Berlinu, Rimu in Parizu je uspela. Hitler se je pozivu odzval in povabil za danes dopoldne v Münchenu Chamberlaina, Daladierja in Mussolinija. V tem trenutku sede odgovorni voditelji vseh teh štirih velesil pri posvetovanjih, od katerih je odvisna bodoča usoda Evrope in vsega sveta. Uspela ali neuspeha tega zadnjega napora za ohranitev miru vnaprej ni mogoče prerokovati. Vprašanja, ki jih vodilni državniki ta trenutek rešujejo, niso lahka, ker v bistvu ne gre samo za Češkoslovaško, dasi je že ta sam problem dovolj težak, toda že dejstvo samo, da sta se Hitler in Mussolini sešla s Chamberlainom in Daladierjem, govori za to, da bo sporazum dosežen in bo vojna najbrže preprečena. Račun pa bodo seveda plačali — Čehoslovaki, ki jih danes v Monakovem ni!

Pot do konference

ROOSEVELTOVA POBUDA

LONDON, 29. septembra. Včerajšnja Rooseveltova druga posredovalna brzojavka, ki je bila poslana samo Hitlerju, a so bili o njej obveščeni istočasno tudi angleški ministrski predsednik Chamberlain, francoski ministrski predsednik Daladier in italijanski ministrski predsednik Mussolini, je dala Chamberlainu novo pobudo, da je istočasno preko angleških in francoskih veleposlanikov v Berlinu in Rimu predlagal sklicanje nujne konference vseh štirih velesil, na kateri naj bi se še zadnjič skušal doseči sporazum med nemškim in češkoslovaškim stališčem pred izbruhom sovražnosti. Intervencija v Rimu je imela pred vsem namen, pridobiti Mussolinija za pritisk na Hitlerja, da bi pristal na sklicanje konference štirih. Mussolini je to posredovalno akcijo tudi v resnici sprejel in stopil takoj v telefonski stik s Hitlerjem.

HITLER SKLICAL KONFERENCO

Hitler je Chamberlainovo pobudo sprejel in ugodil tudi intervenciji Mussolinija. Prvi ukrep je bil, da se je za včeraj že določena splošna mobilizacija nemške vojske odgodila za 24 ur, drugi pa, da se skliče konferenca štirih v Münchenu. Nemški tiskovni urad je zato izdal zvečer sledečo objavo: »Vodja je povabil predsednika italijanske vlade Benita Mussolinija, angleškega ministrskega predsednika Nevillea Chamberlaina, kakor tudi francoskega ministrskega predsednika Daladierja na razgovor. Državniki so povabilo sprejeli. Sestanek bo dne 29. septembra dopoldne v Münchenu.«

VTIS V LONDONU IN BERLINU

Angleški ministrski predsednik Chamberlain je prejel to Hitlerjevo odločitev med svojim govorom v poslanski zbornici. Govor, v katerem je opisoval razne dogodkov nemško-češkoslovaške krize, je Chamberlain takoj prekinil in sploščil poslanecem najnovejši dogodek. Poslanci so sprejeli vest s takim navdušenjem in ploskanjem, kakor ga angleška zbornica že dvajset let ni doživela. Pričeli so se od veselja, da bo vojna le še preprečena, objemali in mnoge oči so se orosile s solzami radosti. Pa tudi v Berlinu je vest delovala kakor bomba.

Ogromno zborovanje, ki je bilo sklicano za 18. uro in h kateremu se je zbralo do pol milijona ljudi, je ostalo brez glavnega govornika Goebbelsa, ki ni nastopil. Njegov že pripravljeni bojni govor je postal v trenutku novega položaja nemogoč.

NOVI PREDLOGI

Predsednik italijanske vlade, Benito Mussolini, je odpotoval že sinoči s posebnim ekspresnim vlakom v München, Chamberlain in Daladier pa sta prispela tja danes dopoldne z letali, enako Hitler. Podlago posvetovanj, od katerih zavisi v tem trenutku usoda vse Evrope in sveta, tvori po splošnem zatrjevanju nov Chamberlainov predlog za ureditev nemško-češkoslovaškega konflikta, katerega je odobrila že vnaprej angleška in francoska vlada. Dasi uradno ta najnovejši predlog ni znan, se iz poučenega vira vendarle izve, da je glavna namera ta, da se ugotovi do skrajne meje Nemčiji, a očuvajo tudi interesi Češkoslovaške. Nemške čete naj bi v soboto »simbolično« zasedle vse tiste pokrajine na Češkoslovaškem, ki so pretežno nemške, stražo

Sodba in contumaciam

NOVO OGORČENJE IN PRESENEČENJE NA ČEŠKOSLOVAŠKEM. — KONFERENCA V MÜNCHENU NE USTREZA ROOSEVELTOVI POBUDI

PRAGA, 29. septembra. Vest, da se sestane danes v Münchenu konferenca ministrskih predsednikov Anglije, Francije, Italije in Nemčije, ki je prispela sem že sinoči in bila takoj objavljena po radlu in v posebnih izdajah listov, je vzbudila največje presenečenje in nove znake obupa. Ta obup se je še stopnjeval, ko se je izvedelo, da vsebuje novi Chamberlainov predlog še nadaljnje koncesije Nemčiji na račun Češkoslovaške in da v Londonu niso upoštevali Rooseveltovega predloga, ki je predvideval konferenco, katere bi se udeležila kot enakovredna partnerica tudi Češkoslovaška. Sedanja konferenca v Münchenu pomeni diktat velesil, sestanek sodišča brez obtožencev. To pomeni sodbo in contumaciam. Češkoslovaška mora proti alemu postopanju odločno protestirati. To je mnenje vsega češkoslovaškega naroda. Češkoslovaška je doprinesla za ohranitev miru največjo žrtve, ki jo more do-

med njimi in ozemljem, ki ostane ČSR in o katerem naj bi odločil šele plebiscit, pa bi prevzela »britanska legija«, t. j. prostovoljski oddelki bivših angleških bojevnikov iz svetovne vojne. Na vsak način pa izgleda, da sta Anglija in Francija danes pripravljeni popustiti Nemčiji več, kakor sta popustili v londonskem predlogu in kakor je odobrila tudi češkoslovaška vlada. V koliko je na popustitev pripravljena tudi Nemčija, v tem trenutku ni znano, zdi pa se, da bi se Hitler rad izognil vojni, ako najde primeren izhod, ki mu zagotovi ohranitev prestiža.

ČSR ZAHTEVA SOUDELEŽBO

LONDON, 29. sept. (Avala) Reuter javlja: Naš posebni poročevalec nam je javil, da se je postavilo vprašanje sodelovanja Češkoslovaške na konferenci v Münchenu. Kakor se je izvedelo, je češkoslovaški poslanik Jan Masaryk izročil Chamberlainu noto v tem smislu. O tem koraku češkoslovaške vlade je Chamberlain obvestil tudi Daladierja.

SPREJEM MUSSOLINIJA NA BRENNERJU

BRENER, 29. septembra. (Avala) Danes ob 6.08 se je pripeljal Mussolini s posebnim vlakom na Brenner in prekoračil mejo. V imenu Hitlerja in nemške vlade ga je pozdravil Rudolf Hess. SA in SS oddelki so izkazali Mussoliniju pozdrav in intonirali obe himni. V spremstvu Mussolinija so zunanji minister Ciano, šef kabineta predsednika vlade Anfuso, marki Agusta, drž. podtajnik Bastianini in polkovnik Miletti. Po priključitvi posebnega vagona ministra Hessa je vlak nadaljeval pot proti Münchenu.

CHAMBERLAINOV ODLET

LONDON, 29. sept. (Avala) Reuter javlja: Predsednik vlade Chamberlain se je danes zjutraj ob 7.30 odpeljal s svojimi spremljevalci z letališča Croydon v istem letalu, ki ga je pred kratkim vozilo v Köln in nazaj. V spremstvu predsednika vlade so: sir Horace Wilson, Malkin, Ashton Gwatkin, William Strang in lord Douglas.

DALADIERJEVO POTOVANJE

PARIZ, 29. sept. Daladier se je danes zjutraj ob 7. odpeljal z več uradniki zunanjskega ministrstva v München.

Zapiski

Povprečni Nemec in Sudeti

Posebni dopisnik londonskega »Daily Telegrapha« je pisal ob priliki konference v Godesbergu, da tamošnje ljudstvo s strahom pričakuje dogodkov. Za povprečnega človeka sudetski Nemci pomenijo malo ali nič. Avstrijska legija, ki je več let imela v Godesbergu glavni stan, pa je bila vse prej kakor popularna med prebivalstvom, ki je lahke nravi in ki se da le s težavo sfanatizirati.

Predlog za rešitev krize

Češkoslovaška je že dovolj dokazala, da je pripravljena zadovoljiti sudetske Nemce. Če še niso zadovoljni, pustite jih izseliti se v Nemčijo, kjer itak primanjkuje delovnih moči! (Polkovnik Turner, član mednarodne vojaške komisije za nadziranje Nemčije v letih 1920 do 1926 v »Daily Telegraphu«).

Žito in petrolej

Nemška politika je uporabiti vazalno Češkoslovaško kot most do romunskega žita in petroleja (»Journal«).

Odgovornost državnikov

Strašna je odgovornost zapadnih državnikov, če bodo omajali vero v svetost mednarodnih obveznosti. Nastala bo anarhija, ki se ne bo ustavila niti pred njihovimi mejami in v njihovih državah. (H. Ripka.)

Izpremema imen v Nemčiji

V Nemčiji bodo prekrstili preko 2000 krajevnih in rečnih imen, ker dosedanja imena preveč spominjajo na slovansko poreklo. Ta odločba je bila sklenjena na nürnberškem kongresu.

Psihološko rušenje meja

V Pragi, Moskvi in Parizu so v zadnjih letih vse preveč govorili o velikem strateškem pomenu češkega četverkotnika v primeru vojne z Nemčijo, kakor da bi se Nemčija, gradeč na zapadu zid iz betona in svinca, ne trudila obenem, pognati v zrak prirodne mejne zidove tega četverkotnika s pomočjo »narodnostnega dinamita«. (Gazeta Polska.)

Angleška politika

Angliji danes še vedno prija, da se v sredo med Francijo in Rusijo zariva hitlerjevska Nemčija, katere boj proti boljševizmu tudi angleški gospodarski krogi spremljajo s srcem. Kajti londonska vladajoča City gleda daleč naprej in vidi na obzorju svojega najnevarnejšega nasprotnika za angleški imperij — v sovjetski Rusiji. Anglija je z največjim nezaupanjem zagledala Rusijo v evropski politiki in njene želje gredo za tem, da se Rusija umakne iz Evrope. (Miro Jeršič v »Dejanju«.)

Kdo je bil izdan

Čehi niso edini, ki so bili izdani. Milijoni mož, ki so padli v svetovni vojni, da bi rešili demokracijo, so prav tako bili izdani. (»Chattanooga Times« — USA.)

Neizpolnjeno zagotovilo

Vsa retorika sveta in vse oportunistične koristi ne morejo izpremeniti temeljne resnice, da Francija ni bila le obvezana Češkoslovaški v primeru nemškega napada priskočiti na pomoč, marveč tudi, da je Francija češkoslovaške državnike zagotavljala, da je voljna to obvezo izpolniti. (»New York Sun«.)

Jamstvo za bodočnost

Nobena, pa niti najsijajnejša preteklost, temveč samo zdrava in delavna sedanjost zagotavlja narodom bodočnost. (M. Tyrš.)

Maribor, 29. septembra.

Živimo v pretresljivih zgodovinskih časih. Celokupno evropsko ozračje je polno mrzlične razburjenosti, in napete radovednosti, vendar pa k sreči še povsod prevladuje zdrav optimizem, da tudi sedanje moderne dinamične sile ne bodo riskirale onega ponovnega svetovnega krvoprelitja, ki je pred 20 leti v štiriletnem mesarskem klanju zahtevalo na stotisoče in stotisoče človeških žrtev, uničilo od človeških duševnih in fizičnih sil v tisočih in tisočih letih ustvarjene javne dobrine in premoženjske vrednote in postavilo celokupno svetovno gospodarstvo na glavo.

Da bi bodoča svetovna vojna zahtevala najmanj 20 milijonov človeških žrtev in upropastila ter opustošila celo srednjo Evropo, je menda izven vsake debate. V svetovni zgodovini še ne poznamo primera tako težke odgovornosti, kakoršno bodo prevzeli nase oni faktorji, ki bodo zanetili bodoči svetovni požar.

Dejstvo, da so bile svečano sklenjene mednarodne pogodbe preko noči proglašene za ničvreden kos še manj vrednega papirja, dopušča nujen logičen zaključek, da tudi takozvana večna prijateljstva v mednarodnem življenju nimajo trajne vrednosti. Vsekakor so torej današnji resni in težki časi tudi za nas Jugoslovane brez razlike stanu, političnega prepričanja in svetovnega naziranja glasen opomin, da bomo le združeni v nepremagljivo enotno celoto očuvali in obranili našo s tolikimi žrtvami ustvarjeno skupno domovino. Odstranitev vzrokov notranjega nezadovoljstva v naši državi pa je mogoča le na podlagi sporazumne rešitve vseh gospodarskih, socialnih in kulturnih teženj. Medsebojno bratsko zaupanje in složno ustvarjajoče delo za naše skupne gospodarske, socialne in kulturne potrebe pa sta najpoglavitejša predpogoja za učinkovit napredek in vsestranski razmah naše skupne države. Zdrave notranjepolitične razmere pa so najuspešnejše bojno sredstvo proti vsem neprijateljem države.

Že kratek pregled dogodkov, ki smo jih doživeli v zadnjih mesecih in tednih, utemeljuje nujnost kategoričnega zahtevka po popolni konsolidaciji naših notranjepolitičnih razmer.

Naš bratski srbski narod je skozi stoletja in stoletja v gigantskih borbah dokazal, da zna braniti svojo svobodo proti vsakemu sovražniku in tudi proti tistim, ki so z vsemi silami delali na to, da bi za vedno izginili s svetovnega prizorišča.

Tudi naši bratje Hrvati so v stoletnih borbah za svojo narodno in politično individualnost in za svojo politično ozemlje pokazali toliko vsega občudovanja vredne odporne življenske sile, da jih mora vsak objektivni zgodovinar s ponosom uvrstiti med one male narode, ki tudi v najhujših borbah niso klonili, temveč se otrsli vsiljive hegemonije in modernega suženjstva.

In Slovenci? Da se nismo z nadčloveškimi silami postavili v bran, bi bili že davno utonili v vedno bolj in z večjimi uspehi prodirajočih tujih vodah. Danes se s svojimi lastnimi kulturnimi pridobitvami lahko kosamo z velikimi svetovnimi narodi. Sicer smo zapleteni v brez-pomembne domače spore, tako da ne vidimo življenskih potreb naše domače pokrajine in naše skupne države, vendar pa se tudi pri nas že svita in niso več daleč tisti časi, ko bo prodrlo spoznanje, da bodo gospodarski, socialni in kulturni interesi v našem osrednjem državnem gospodarstvu šele takrat pravično in enakomerno zaščiteni, ko bodo vse naše narodne sile koncentrirane in ko bodo izginili iz naše politične pozornosti vsi oni škodljivi pojavi, ki povzročajo razcepljenost naših skupnih pozitivnih sil in nas brezvestno tirajo v popoln končni propad.

Pri Srbih, Hrvatih in Slovencih so torej podvzeti vsi potrebni predpogoji zato, da si ustvarimo udobno življenje pod streho naše skupne države.

Enostransko ali dvostransko sklepanje sporazuma ali sporazumno reševanje vseh gospodarskih, socialnih in kulturnih teženj naše države z izključitvijo enega ali drugega izmed interesentov pa nikdar ne bo prineslo konsolidacije naših notranjepolitičnih razmer in to naj si enkrat za vselej dobro zapomnijo vsi

Veseli v angleški zbornici

MINISTRSKI PRESEDNIK CHAMBERLAIN SE JE NAVDUŠEN POKLONIL HITLERJU

LONDON, 29. septembra. Ministrski predsednik Chamberlain je na včerajšnji, s silno napetostjo pričakovani izredni seji poslanske zbornice opisal historiat razvoja dogodkov evropske krize, ki je nastala zaradi nemških zahtev nasproti Češkoslovaški. Sredi govora je pa nenadoma prišel v zbornico finančni minister sir Simon, stopil h govorniku in mu sporočil, da je Hitler sprejel pobudo za konferenco štirih. Chamberlain je nato z drhtečim glasom od vselega razburjenja izjavil sledeče: »Gospodje, oprostili mi boste, da prekinem svoj govor, ker vam moram sporočiti druge stvari. Obrnil sem se namreč še enkrat na kancelarja Hitlerja z apelom, da se spor vendarle reši na miren način in nasvetoval, da pridem še tretjič k njemu. Istočasno sem se obrnil tudi na g. Mussolinija, naj me podpre pri tem zadnjem apelu. G. Mussolini je poslal takoj svojega berlinskega poslanika k nemškemu zunanjemu ministru von Ribbentropu, ki je nato odšel h g. Hitlerju. Zaprotil sem ga, naj posreduje pri g. Hitlerju, naj za 24 ur odgodi vojaške odredbe. Mussolini se je

sam osebno obrnil na kancelarja, ki je takoj pristal in me povabil, naj ga obiščem. Istočasno je povabil tudi gg. Daldierja in Mussolinija. Jaz sem povabil sprejel, a enako tudi ostala dva gospoda.«

Te Chamberlainove besede je sprejelo nepopisno navdušenje vse zbornice. Ko se je navdušenje poleglo, je Chamberlain nadaljeval:

»Jaz sem to povabilo sprejel in prosim zato visoki dom, da se odgodi do ponedeljka nadaljevanje te seje. Gospodje, tisti, ki so v zadnjih letih toliko kričali na g. Hitlerja, naj mu izkažejo sedaj dolžno priznanje, da je tako požrtvovalno in v tako težkem trenutku odvrnil tako veliko nevarnost za mir. Prepričan sem, da ni v tej zbornici nikogar, ki mu ne bi odleglo, ko je slišal, da je kriza odgode-na. Sedaj vas prosim, da me pustite k zadnjemu naporu. Upam, da se bomo v ponedeljek zopet sešli v boljšem položaju.«

Sledile so zopet nepopisno navdušene ovacije Chamberlainu in tudi Hitlerju.

Odmev v Italiji

MANIFESTACIJE ZA MUSSOLINIJA — SEJA VELIKEGA FAŠISTIČNEGA SVETA ODGODENA

RIM, 29. septembra. Vest o današnji konferenci štirih v Münchenu se je razširila že sinoči s strelavitno naglico po vsem Rimu in Italiji. Glavni italijanski listi so izdali posebne izdaje, v katerih naglašajo, da je današnji sestanek zgodovinski dogodek. Italijanska javnost je prepričana, da je sklicana konferenca na Mussolinijevu pobudo, zato mu je prirejala sinoči burne manifestacije. V Rimu

vlada splošno prepričanje, da je formula za rešitev sudetskonemškega vprašanja že najdena. Seja velikega fašističnega sveta, ki je bila prvotno sklicana za soboto, 1. oktobra, je odgode-na na 6. oktobra ob 22. uri. Na dnevnem redu bodo sledeča vprašanja: 1. Rasna politika Italije. 2. Poročilo o mednarodnem položaju. 3. Nova fašistična in korporativna zbornica Italije.

Čehi že izpraznjujejo?

NEMCI POROČAJO, DA SE ČEHI ŽE Z MRZLIČNO NAGLICO PRIPRAVLJAJO NA IZPRAZNITEV NEMškega OZEMLJA

BERLIN, 29. septembra. Po vsem obmejnem ozemlju Češkoslovaške odvažajo Čehi urade in vojaštvo v notranjost države. Priprave za izpraznitev sudetskonemškega ozemlja so v polnem teku. V notranjost se odvažajo v velikih množinah tudi razna blaga, stroji, naprave in oprave

zasebnikov itd. Mnoga poslopja so bila podminirana, da se vsak trenutek lahko razstre. V Ustju na Labi, Libercu, Jablancu in v drugih mestih stoji tisoči železniških voz pripravljeni, da odpeljujejo vse, kar je premakljivega.

Slika iz Češkoslovaške

Včeraj sem se vrnil iz Brna po ovinkih skozi Budimpešto v Maribor. Videl in doživel sem v teh razburljivih dneh marsikaj, kar bo gotovo zanimalo tudi »Večernikove« bralce. — Hujskanja po časopisih, shodih in drugih sestankih sudetskih Nemcev ni bilo niti konca niti kraja; povsod je vrelo in kipel, treskalo in grmel, kakor da je vihar že prav blizu. Češki narod pa ni izgubil ravnotežja; zaupa svojememu modremu predsedniku republike in drugim voditeljem.

Prejšnji teden sem doživel žalosten večer, ko nam je gospod predsednik republike naznanil potom radia, da je morala Češkoslovaška, zapuščena od svojih prijateljev in zaveznikov, sprejeti angleško-francoski predlog o odcepitvi sudetskih krajev od republike. Prišel sem ravno od večerje domov, kjer sem našel svojega stano-davca gosp. K. in njegovo družino pri radiju; vsi so bili žalostni, gospa in hčerke so jokale. Strašno je razočaranje, ako ostane mali narod osamljen in čaka kot nedolžno jagnje, kedaj ga bodo raztrgali. V solzah te poštene meščanske družine pa nisem videl strahu, ampak veliko ljubezen in skrb za bodočnost naroda in države. Nikdar ne bo propal narod, ki ima tako zavedno vzgojeno mladino, ki je pripravljena žrtvovati vse za njegov blagor in za veličino države!

oni, ki kujejo take sporazume z bagateliziranjem in preziranjem enega ali drugega sporazumaškega dela.

Dr. Rudolf Ravnik.

Nenadoma se je pa vse obrnilo. Po precej razburljivih manifestacijah, v katerih je izpregovoril narod in jasno pokazal, da je v njem še mnogo hujske in legionarske krvi, je prišla nova vlada legionarskega heroja, popularnega generala Sirovega, ki je z energičnimi ukrepi vлил v vse duše zadovoljstvo, pogum in levjo odločnost, ki je prišla do izraza v besedah: »Mi se ne damo!«

Doživel sem veliko veselje na dan, ko je bila proglašena mobilizacija. Videl sem v domači hiši, na ulicah in trgih, v vojašnicah in drugih zbirališčih same vesele, srečne, navdušene, pogumne in odločne obraze in junake, ki so krenili še istega dne na različne postojanke in fronte pod de-vizo: »Svoboda ali smrt!«

Mnogo se jih je prijavilo, premnogo na ta prvi poziv; prihiteli so celo starejši letniki, ki se hočejo kot prostovoljci boriti za svojo domovino, narod, pravico in resnico. Pravda vitezi!

Branko.

STVAR JE ŽE DOBLJENA...

WASHINGTON, 29. sept. Cordell Hull je izjavil, da mu ni nič znanega o tem, da bi USA poslale posebnega opazovalca na konferenco v München. Roosevelt je pozval še vlade Rusije in Japonske, naj polkušajo vplivati na Hitlerja, da se bo spor rešil na miren način. V zunanjepolitičnem departmentu smatrajo, da je stvar za mir že dobljena, ker bi Hitler ne pristal na konferenco, če ne bi bil pripravljen na kompromis.

Današnji dan bo odločil usodo sveta

LONDON, 29. septembra. Vest, da je sklicana danes konferenca štirih v Münchenu, je vzbudila po vseh petih celinah največjo senzacijo. Svet je zadihal s bo-dneje, ker je spoznal v tem velik pre-obrat na bolje. Zlasti v Ameriki in drugod onkraj morja so vsi prepričani, da je višek krize prestan in da vojne ne bo. Na drugi strani se pa oglašajo glasovi, ki pravijo, da visi mir kljub sestanku v Münchenu še vedno na niti. Današnji dan bo odločil usodo ne le Evrope, ampak vsega sveta.

Nemška mobilizacija odgode-na

LONDON, 29. sept. Z ozirom na današnjo konferenco je Hitler pristal na to, da bo Nemčija mobilizirala šele jutri ob 2. popoldne in ne danes, kakor je bilo včeraj odločeno. Seveda, če ne bo prišlo prej do mirne rešitve sudetskega vprašanja. Goebbels je izjavil, da bo Nemčija dobila sudetske pokrajine na miren način ali pa s silo.

Beg sudetskih Nemcev

BERLIN, 29. septembra. Čeprav je češkoslovaško-nemška meja zasedena s češkoslovaškim vojaštvom, se je vendar posrečilo še velikemu številu sudetskih Nemcev, zlasti ženskam, starcem in otrokom pobegniti v Nemčijo. Tekom včerajšnjega dneva je pribežalo v celoti čez mejo 8200 ljudi. Zaradi stroge zastraženosti pa postaja beg vedno težavnejši.

Izvoz jabolk v Nemčijo ustavljen

MARIBOR, 29. septembra. Vse države so zadnje dni jele zadrževati svoje vagonne in jih ne puščajo več čez meje, ker jih nujno potrebujejo doma in vedo, da jih dolgo ne bodo dobili nazaj. Tudi pri nas se opaža pomanjkanje vagonov. Za izvoz so na razpolago le še tuji vagoni, ki so namenjeni domov, domači pa ostajajo v Jugoslaviji. Blago se v tujino odpremlja le, v kolikor so na razpolago tuji vagoni, namenjeni proti domu. Zaradi teh ukrepov so najbolj prizadeti naši sadjarji, ker je izvoz jabolk v Nemčijo takorekoč popolnoma ustavljen. Blago se odpošilja za tujino le tedaj, ako je tak tuji vagon na razpolago, teh pa je le malo. Isto velja tudi za Poljsko, Francijo, Švico itd. Za Češkoslovaško preko Avstrije ali Madžarske se pošiljke sploh več ne sprejemajo, preko Romunije pa se bo menda promet uredil v nekaj dneh.

Sokol ne bo razpuščen!

Sokolska župna uprava ponovno opozarja, da so vse govornice, ki se širijo v zvezi s Sokolstvom, neresnične in izmišljene. Sokoli naj se vzdrže vseh nepotrebnih dejanj in vzklikov!

NEMCI USTAVILI POMORSKI PROMET

SOUTHAMPTON, 29. sept. Nemci so ustavili vsako prevažanje z ladjami. Prekoceanski parnik »Evropa« se je danes vrnil iz Southamptona v Hamburg, čeprav je že bil na poti v Ameriko.

PREPOVED OROŽJA IZ ANGLIJE

LONDON, 29. sept. Angleška vlada je zasedla vsa vojna naročila drugih držav. Izvoz orožja iz Anglije je dovoljen samo še v dominione, kolonije, protektorate in mandatna ozemlja.

PREPOVED IZVOZA ŽIVEŽA IZ BELGIJE

BRUXELLES, 29. sept. Vlada je prepovedala eksport živeža.

AMSTERDAM, 29. sept. Vlada je prepovedala izvoz živeža, kovin in nafte. Predsednik je dejal, da Holandska ne bo dovolila prehod tujim četam.

LE MORALNA PODPORA

TOKIO, 29. septembra. Japonska vlada je izjavila tople simpatije za Nemčijo in Italijo, izjavlja pa, da bi ju mogla v primeru vojne podpreti le moralno.

MADŽARI SE ZAHVALJUJEJO HITLERJU.

BERLIN, 29. sept. Mnoga madžarska društva so poslala Hitlerju brzojavke, v katerih se mu zahvaljujejo, da se je v svojem govoru v ponedeljek tako toplo zavzel za madžarske teritorialne zahteve nasproti Češkoslovaški.

Novice

Prehrana pasivnih krajev

RESNE SKRBI PRED ZIMO. — REZERVE IZ DOBRIH LET ZA SLABA LETA. —

V marsikaterih predelih Slovenije se je že začelo pojavljati pomanjkanje in precejšen del našega naroda stoji pred zimo, ki mu bo prinesla glad. Naravne neizgode, na eni strani suša, na drugi poplave, uničijo skoro vsako leto dobrušen del tega, kar je dala zemlja. Najusodnejše pa so te neizgode za pasivne kraje, kjer so že takrat zemeljski darovi pičili. Tu se pogosto krat zgodi, da ostanejo brez hrane ljudje in živina, kar pomeni za kmečkoga majno loposostnika in kočarja dvojni udarec, kajti prodati mora živino, ki predstavlja prva za prav njegovo največje »bogatstvo«.

Zato stoji skoro vsako leto javnost, pa tudi država, pred velikim vprašanjem, kako pomagati prizadetim, zlasti pa pasivnim krajem. In iz leta v leto se vlečejo nerešena ali pa nedovoljno rešena vprašanja, ki so tako važna, da jih je nemogoče uspešno rešiti posamič in z enkratnim ukrepom. Ta vprašanja so za narodno blagostanje tako važna, da jih je mogoče rešiti samo s sistematično zasnovanim delom in ukrepi trajnega pomena. V primeru potrebe mislimo vedno samo na državno pomoč kot najhitrejšo in najlažjo. Največkrat pa ta pomoč ni tistega haska kakor bi bilo želeži in trajne vrednosti ne. Mimo pomena, ki bi ga imel dolgoletni načrt države za gospodarski dvig pasivnih krajev, javna dela večjega obsega, izsuševanje in namakanje, bi bilo tudi velike moralno-vzgojne in gospodarske vrednosti orga-

niziranje kmetov iz pasivnih krajev v smislu, da bi bili oni sami svoja prva in najnujnejša pomoč.

Izvedba te misli ne bi bila tako težka kakor bi morda marsikdo mislil. Najprej bi bilo treba začeti izkoriščati rodovitna leta s tem, da bi se po vaseh ustanovila nekaka skupna skladišča, v katera bi poleg prostovoljnih prispevkov premožnejših poedincev moral vsak kmet oddati določeno količino n. pr. sena. Take rezerve različnih gospodarskih dobrin bi služile kot zaloge za slabše letine za težje slučaje poedincev in podobno. Organizacijo Takih skupnih skladišč bo lahko izvedla občina s tem, da bi ustanovila neke vrste vaško zadrugo. V mnogih krajih naše države kmetje sami že poizkušajo organizirati vasi v tem smislu.

V ta namen bi bilo treba preurediti delo gospodarskih odsekov pri banskih upravah in posameznih okrajnih glavarstvih. Z aktivno udeležbo bi lahko tudi država mnogo pripomogla k ustanavljanju takega vaškega zadrugarstva. Kdor pozna človeka iz teh krajev, ve, da bi ga ne bilo težko pridobiti za to misel. Ta vrsta zadrugarstva pa bi se tudi poslužila kot najprimernejši način za razdeljevanje državne pomoči, kadar bi ta kljub vsemu vendarle bila potrebna. — K vprašanju prehrane naših pasivnih krajev bo treba pristopiti čim prej, dokler morebitne še hujše razmere ne bodo otežile in komplicirale celotnega vprašanja.

Pred likvidacijo „davčnega spora“ med Mariborom in Košaki

KOMPROMIS MED STALIŠČEM MARIBORA IN KOŠAKOV. — PRED ZADOVOLJIVO POPRAVO KATASTRALNE MEJE

Ker vlada v javnosti za izid takozvanega »davčnega spora« med mestom in košaško občino veliko zanimanje, objavljamo v naslednjem obe stališči občin, iz katerih je mogoče posneti dejanski položaj in si ustvariti objektivno podobo o položaju:

Ze več let se borita mesto in košaška občina za ureditev občinske meje med mestom in občino Košaki v Orešju (Mežli). V tem predelu leže tovarne Rosner, Jugosvila in Jugotekstil. Za njihove občinske davke se poteguje mesto in okolica. Kakor je videti, se spor bliža koncu in bo ta problem v kratkem rešen. Za pravilno presojo tega perečega in za obe občini enako važnega finančnega vprašanja je treba pogledati stališče obeh prizadetih občin.

Mestna občina je predlagala novo ureditev občinske meje med mestom in Košaško občino v Orešju. Ureditev je bila zamišljena po sporazumu obeh občinskih uprav. V Orešju je bil lokalni ogled in okolica je sporočila mestu želje in pogoje, s katerimi bi lahko pristala na smotreno ureditev meje. Teh pogojev mestna občina ni sprejela in je mestni svet 13. maja t. l. sklenil, da se priključijo mariborski občini vsa zemljišča in objekti tovarn Jugosvila, Jugotekstil, Rosner in Drava, tako da bi potekala nova meja od Trdinove ulice pri Meljskem dvoru severno od navedenih podjetij do tovarne Ježek. Mesto utemeljuje svoj predlog s trditvijo, da sporni predel teži k mestu, da nima nobenega dohoda s košaške strani, da se vrši ves promet po mestnih ulicah in da je ves kompleks tudi glede elektriške pogonske sile in vodovoda odvisen od mesta. Mestna občina je predložila zadevo v rešitev banski upravi.

Košaški občinski odbor je osvojil na dne 12. julija t. l. naslednji analogni sklep: 1. Zahteva mestne občine, da se priključijo Mariboru zemljišča in vsi omejeni tovarniški objekti, se odkloni. Pri čem pa, da je v tem predelu katastralne občine Orešje potrebna smotrena in pravilna poprava meje. 2. K. o. Orešju se priključijo vsa zemljišča in objekti tovarn Jugosvila, Jugotekstil in Rosner, v kolikor ležijo na področju mariborske mestne občine. Meja med občino Košaki in mestom naj poteka po robu Meljske ceste in Čuhčeve ulice, kar ustreza načelu, da je treba manjše dele zemljišč, ki niso

spособni za samostojno zazidavo, priključiti večjim. Solucije, ki si jo zamišlja mestna občina ni smatrati za običajno korekturo katastrske meje, temveč za inkorporacijo gospodarsko močnega predela. Prizadeta okoliška občina nasprotuje vsaki delni priključitvi najboljših predelov spornega področja, kateri bi nujno sledila gospodarska oslabitev občine. Košaki so se postavili na stališče, da meji ves sporni predel na Meljsko cesto, ki je bistveni del banovinske ceste Maribor - Sv. Peter - Ložane, ki je urejena s sredstvi splošnega kaldrminskega fonda. Košaška občina ne bi mogla obstajati, če se ji odvzamejo oni deli, ki ji nudijo gnotne koristi, pusti pa samo ono, kar nalaga bremenoma in dolžnosti. Zato predlaga v spomenici, naslovljeni banu: 1. Sporno ozemlje naj si ogleda nepristranska komisija pod vodstvom banske uprave in s sodelovanjem prizadetih. 2. Na podlagi komisijskega ogleda naj se postopa po predpisih gradskega zakona, tako da bodo pripadli objekti, ki so večinoma na mestnem področju mestu, ostali objekti z zemljišči vred pa Košaški občini. S tem bo ustrezno zakonitim predpisom, meja pa bo smotreno in pravilno urejena.

Kot smo izvedeli, je banska uprava včeraj poslala košaški občini na vpogled stališče mariborske mestne občine glede ureditve občinske meje z naročilom, naj občina Košaki takoj zavzame svoje stališče v tem problemu z ozirom na zahteve Maribora. To bo občina storila in svoje težnje utemeljila.

Bran-i-bor pri Mariji Snežni

Kot svoj tretji letošnji obmejni obisk je mariborski Bran-i-bor organiziral izlet k Mariji Snežni. Spremljal nas je moški zbor, ki je prepeval pri maši, potem pa je pri cerkvi zapel vrsto naših lepih pesmi. O pomenu naše pesmi je govoril odvetnik g. Ude, ki se je s sodnikom g. Vošnjcem pripeljal od Sv. Lenarta v Slo. goricah. Zastopnik mariborske Bran-i-borove podružnice je prinesel pozdrave iz Maribora; navzoči so njegov nagovor zaključili z navdušenimi vzkliki našemu mlademu kralju Petru II. in Jugoslaviji. H koncu je krepko zadonela himna »Hej Slovanik«. Po kosilu smo se odpeljali do obmejnega mostu pri Čmureku, kjer se je

zopet oglasila naša pesem, nato pa smo pohiteli na Sladki vrh. Tam so nas čakali domačini, pa smo jim zapeli in se z njimi tovariško pomenili. Vse prehitro je prišel čas odhoda. Vsem, ki so k uspelemu narodno-obrambnemu izletu pripomogli, izrekamo priznanje in zahvalo, med drugimi g. župniku Vršču za gostoljubno gostitev, g. odvetniku Udetu za vzpodbuden govor in obema šolskima upraviteljema gg. Ferlugi in Borku.

Prvi železni rudnik na slovenskem Koroškem

V bližini državne meje na Lomu v občini Mežica je nedavno pričel obratovati

prvi železni rudnik na slovenskem Koroškem. Lastnica tega rudnika je neka zagrebška družba, ki se trudi, da bi se podjetje razvilo. Sedaj vršijo v glavnem raziskovalna dela. Prodrli so že preko 30 metrov v globino. Najdene rudne plasti magnetita in hematita so od 50 cm do enega metra debele. Te rude so poslali na Madžarsko v preizkušnjo že nad 50 vagonov. Rezultati preizkušnje so zelo povoljni. Železi bi bilo, da bi se podjetje še bolj razširilo, ker bi tako bila možnost večje zaposlitve brezposelnih leških rudarjev. Obrat vodi g. Karl Sedej iz Prevalj.

Stavka kamnolomcev v Ribnici n. P. končana

PODJETJE BOSTA SPREJELI LE DEL DELAVSTVA. — POVIŠANJE MEZD ZA ENKRAT SAMO OBLJUBLJENO

Skoraj dva meseca je trajala stavka v ribniških kamnolomih. V ponedeljek pa je prišel iz Ljubljane tajnik Delavske zbornice g. Ignac Tratar in takoj začel razgovore z delavci za prekinitve stavke zaradi zunanjepolitičnega položaja. Pogajanja so bila že naslednji dan končana z željo, da se delavci vrnejo na delo.

Podjetje Res, ki ga je zastopal g. Josip

Zapečnik, je izjavilo, da sprejme nazaj delavce in da bo skušalo zboljšati plače. Ker pa bo podjetje delalo samo za zalogo, more sprejeti od 140 dosedanjih delavcev le 100. Tudi inž. Milan Lenarčič pravi, da bo zopet delal v kamnolomu, vendar večinoma s stroji, ker ima svojo električno centralo, tako da bo ostalo na cesti približno 100 delavcev.

o. Učiteljske premestitve. Premeščena sta okrajni šolska nadzornika Ferdinand Bobič iz Maribora v Ljubljano in Matej Mikuš iz Lendave v Logatec.

o. Polovično voznino je odobrilo prometno ministrstvo za zborovanje in strelske tekme Osrednje zveze lovskih združenj, ki bodo v Mariboru od 15. do 17. oktobra. Olajšava velja od 12. do 20. oktobra. — Polovična voznina je tudi odobrena za udeležence 17. redne skupščine Zveze Zdravstvenih zadrug 15. in 16. oktobra v Beogradu. Znižana voznina velja od 12. do 19. oktobra.

o. Gradnja univerzitetne knjižnice v Ljubljani lepo napreduje in so zidarska dela že končana. Ker je prišel iz Beograda še ostali kredit, bo gradnja pospešena.

o. Izseljeniški dom v Ljubljani. Na seji širšega odbora Rafaele družbe v Ljubljani so razpravljali o gradnji izseljeniškega doma. V ta namen je izvoljen poseben odbor, ki bo pripravil vse potrebno.

o 35-letnico svojega obstoja je slavila gasilska četa iz Ojstriške vasi pri Sv. Juriju ob Taboru. Zaslužnim gasilec so bile ob tej priliki razdeljene diplome in odlikovanja. Četa je istočasno priredila tudi prav dobro uspelo tombolo.

o Gasilska četa iz Kaplje vasi v Sav. dol. priredi v nedeljo veliko tombolo z lepimi dobitki.

o Predsednik pevskega društva v Rušah g. Anton Požar in pevovodja g. Ivan Knuplež sta sprejela od Južno-pjevaškega saveza v Beogradu zlati medalji kot odlikovanje za zasluge na pevskem polju ob naši severni meji.

o Uspel koncert godbe na pihala je priredila v St. Pavlu pri Preboldu tamošnja gasilska četa ob sodelovanju godb iz Zabukovce in Liboj. Domača godba je prvič nastopila ter žela splošno priznanje.

o. Pogostih požigov na Kočevskem še vedno ni konec. Včeraj je neznan požigalec zopet zanetil ogenj na domačiji J. Pereniča, sodnega oficijala v Kočevju.

o S pretepom je končala vinska trgatve v St. Rupertu v Sav. dolini. Na prireditve je prišlo tudi nekaj izzivačev, ki so izžvali pretep, v katerem je odnesel najtežje posledice sam gostilničar.

c. Celjski drobiž. Dekleva Ana, žena upokojenca žel. zvan. iz Dobrega pri Laškem je včeraj umrla. — Leto dni stari Franček, sin kočarja Grobelnika iz Sv. Jošta pri Dobrni je padel na stopnicah in si pri tem zlomil levo nogo. — 81 letni prevzitar Polak Andrej iz Sv. Rozalije pri St. Juriju ob juž. žel., se je sklonil po goreči sveči, ki mu je padla z nočne omarice na tla, pri tem padel in se prav občutno požgal po obeh nogah, da se je celo moral zateči v bolnico.

c. Francoski krožek. Otvoritev tečaja bo 3. okt. ob 18.30 v Narodnem domu.

c. Nova Stermeckijeva palača bo dograjena v enem mesecu sredi mesta;

bo najmoderneje urejena z obsežnimi prostori za magacine in prodajalne.

p. Ptujске novice. Šestletnega kočarskega sina Brumna Rudolfa iz Rogoznice pri Ptujju je brenil v obraz ob cesti pašoči se konj in mu izbil vso gornjo čeljust in zobe. — Sejo je imelo Kolesarsko društvo »Zvonček«. — Obrtno društvo v Ptujju pa se je zmenilo na večerajšnji seji o svojih pripravah na veliko »trgatev« v Ljudskem vrtu.

Telefon pri Sv. Urbanu pri Ptujju so danes slovesno odprli. Isti dan bodo pričeli obratovati telefoni tudi na poštah Sv. Boltenk, Sv. Andraž in Sv. Anton v Slov. goricah.

n. Knez namestnik Pavle se je včeraj dopoldne vrnil v Beograd.

n. V Beogradu se mudi te dni sofijski metropolit Štefan in je gost srbskega patriarha Gavriila.

n. Umrl je general Radomir Vešović v Slavonskem Brodu. Ugledni Črnogorec si je priboril v balkanskih bojih in svetovni vojni mnogo zaslug.

n. Kongres za tujski promet, ki se je začel 23. t. m. na Bledu, je bil včeraj zaključen v Beogradu.

n. Na sušaški progi se motorni vlaki niso obnesli. Dve trdki sta preizkusili motorje, vendar pa niti ena ni mogla ustreči zahtevi visokih vzponov na tej progi.

n. Balkanski kongres za zaščito otrok bo te dni pričel v Beogradu. Nekaj delegatov je že prišlo v Beograd, prijavljenih pa je tudi več zastopnikov izvenbalkanskih držav.

n. Dom revnih srednješolcev bodo zgradili v Zagrebu. Pobude jim je dal baje konkreten primer, ko so v parku na Zrinjevcu našli spečega dijaka, ki ni imel denarja za sobo.

n. Klub sovražnikov žensk so ustanovili v Sarajevu. Pravila so zelo stroga in je za kršitelje predpisana kazen. Celo če član kluba govori z žensko mora plačati 2 din kazni.

n. Kongres inženirjev iz vse države bi moral biti od 1. do 3. oktobra v Splitu. Zaradi splošne odpovedi zborovanj, je kongres preložen na poznejši čas.

n. Do zanimivih zgodovinskih odkritij so prišli v Borovem pri Vukovaru, kjer vodi izkopavanja univ. prof. dr. Smid.

n. 24 let je potovalo pismo iz Fildelfije v Ameriki do Novoga Sada. Opošiljatelj — naslovnikov sorodnik — je že davno umrl.

n. 20.000 oseb je obolelo od trahoma v Sremu. Zelo mnogo jih je tudi oslepelo od trahoma, nad polovico slučajev je pa težkega značaja.

n. Sarajevskim dijakom je prepovedano sprehajanje po promenadi, na vseh ostalih sprehajališčih pa po sedmi uri zvečer.

Sport

Meeting SK Železničarja

V nedeljo bo od 9. dalje na stadionu Železničarja lahkoatletski meeting, ki je prav za prav revanš za gostovanje Železničarja zadnje nedelje v Varaždinu na prireditvi Slavije. Razen številnih lahkoatletov mariborskih klubov bo na startu odlična ekipa Varaždincev, zanesljivo bodo imeli priliko videti tudi inž. Stepišnika, ki je preteklo nedeljo postavil v Varaždinu s 50.24 nov jugoslovanski rekord v metu kladiva. Prireditelj pa pričakuje tudi nekatere zastopnike zagrebških klubov. Na sporedu so: za seniorje: tek 100 m — predteki, met kladiva, skok ob palici, skok v višino z zaletom, tek 100 m — finale, met diska, tek 3000 m, skok v daljavo, met krogla, štafeta 800x400x200x100 m; za juniorje: 100 m — predteki, met kopja, skok v višino z zaletom, 100 m — finale, tek 1000 m. Prireditelj ima jako pester spored ter bo gotovo zanimiva, vstopnina je nizka.

KONJSKE DIRKE

Kasaško društvo v Mariboru bo priredilo v nedeljo konjske dirke na vojaškem vežbališču na Tezmem. Začetek je določen na 14. uro. Na dirkališču bodo postavljeni šatori za okrepčilo, igrala bo godba in posloval bo totalizator, kjer bo marsikdo poskusil srečo. Nagrade zmagovalcem znašajo skupno din 12.000.

NOVA SKAKALNICA NA POHORJU

Mariborska zimskosportna podzveza je morala v zadnjih letih odpovedati več zimskosportnih prireditev radi pomanjkanja snega v nižjih legah Pohorja, kjer se nahaja tudi dosedanja skakalnica. V sled tega je sklenila zgraditi novo skakalnico v višji legi, za izbiro terena je bil odločilen vedno večji razmah zimskega sporta v zapadnem delu Pohorja okoli Ribnice. MZP je storila že vse potrebno. Na zemljišču veleposestnika g. Skočirja v Ribnici so našli primeren teren ter je lastnik že pristal na to, da ga odstopi v sportne svrhe. MZP je naprosila g. inž. Bloudeka iz Ljubljane, ki je zgradil danes že svetovno znano skakalnico v Planici, da bi izdelal načrte tudi za skakalnico na Pohorju. Pričakuje se, da bo g. inž. Bloudek že prihodnji teden prišel na Pohorje, da si ogleda teren. Proračun predvideva 25 do 30 tisoč din izdatkov. Nova skakalnica bo za enkrat služila samo za skoke do nekaj preko 30 m in bo gotovo blagodejno vplivala na nadaljnji razvoj zimskega sporta v severnem delu države, ki so ga vremenske prilike v zadnjih letih močno ovirale.

s. Madžar Stanković, eden izmed glavnih organizatorjev lahkoatletskega sporta v Evropi, je v ponedeljek umrl. Bil je eden izmed glavnih organizatorjev olimpijskih iger v Los Angelesu in v Berlinu ter eden izmed ustanoviteljev damskega lahkoatletskega prvenstva Evrope.

s. Internacionalec Pleše, ki ima poško-

dovano koleno, je bil včeraj v Budimpešti operiran na meniskusu od prof. dr. Molnarija. Operacija je popolnoma uspešna.

s. Beograjski tenis klub bo priredil veliki teniški turnir pod nazivom Internacionalno prvenstvo Podunavja, ki bo trajal od danes do nedelje. Tekmovali bodo skoro vsi udeleženci mednarodnega turnirja v Solunu ter še mnogi drugi. Glavno zanimanje vlada za Radovanovića in njegovega zmagovalca Madžara Dalloša ter gđ. Kovačevo, mednarodno prvakinja Soluna. Pričakujejo tudi Mitića, ki pa ima sicer namen odpotovati na turnejo po Italiji.

s. Boks. V torek se je vršil v Londonu odločilni match za prvenstvo Velike Britanije v teški kategoriji. Anglež Edy Phillips je pred 12.000 gledalci že v drugi rundi porazil Irca Jacka Loyla.

s. Akcijski odbor za ureditev prilik v hrvatskem nogometnem sportu, ki ga je določila konferenca opozicionalnih klubov, je izdal proglas vsem klubom podzveze, kako se naj ravna o priliki ponovnega sklicanja občnega zbora, ki je bil zadnjič od oblasti razpuščen.

Iz zgodovine pravil nogometne igre

Kakor so Angleži skoro v vsakem oziru, kar se tiče sporta, vzor sportnikom celega sveta in njihovi učitelji v pogledu tehnike, taktike, sportne fairnese itd., tako so tudi odločilni v sestavljanju in razlagi nogometnih pravil, ki so v veljavi povsod, kjer se igra nogomet. Za sestavo pravil je določena posebna mednarodna komisija, ki jo tvorijo zastopniki angleških zvez in 2 zastopnika zvez, ki so včlanjene v FIFA.

V Angliji — zibelki nogometa — se je igral nogomet že dolgo preden so obstajala pravila nog. igre. Takrat so se nastopajoči klubi od tekme do tekme dogovorili o velikosti igrišča, številu igralcev, težini žoge itd. Nogomet v današnjem pojmovanju besede še ni bil ločen od rugbyja, v igri so bila dovoljena več ali manj vsa sredstva. Šele l. 1583. so se pojavila prva pravila, ki so dobila splošno veljavo za vse tekme. L. 1862. je prišlo do cepitve, na eni strani je nastal izrazitejši nogomet, na drugi strani pa je ostal rugby, ki ga v Angliji in ponekod drugod še danes gojijo, dočim si je nogomet osvojil ves svet.

Že l. 1862. so izšla v Uppinguhamu nekaka pravila, ki določajo na vsaki strani po 15 igralcev (kakor še danes pri rugbyju). Uporaba rok je dovoljena le za stopanje žoge in za to, da si igralec po potrebi namesti žogo za udarec z nogo. Udarijanje žoge s peto je prepovedano, pri autu je moral igralec, ki je spravil žogo iz igrišča, na istem mestu podati žogo proti sredini igrišča. Tudi off-side je že obstajal, in sicer je bil v off-sidu vsak igralec, ki se je nahajal pred žogo. Remplanje je bilo dovoljeno, toda samo ako je bil replani igralec pred žogo.

(Se nadaljuje.)

Gospodarstvo

Gospodarske težave Italije v Abesiniji

Tedenski pregled uglednega angleškega lista »Manchester Guardian« prinaša zanimivo pismo iz francoskega kolonialnega mesta Džibuti, v katerem govori o gospodarskih težavah Italijanov v Abesiniji.

Vzdrževanje reda v Abesiniji ogromno stane, saj ima Italija okoli 100.000 belega vojaštva poleg istega števila kolonialnih čet in še velikega števila domačinov, ki vršijo policijsko in orožniško službo. V Abesiniji je tudi veliko italijanskega topništva ter 200 do 300 letal. Haile Selassie je vzdrževal red v svoji državi samo z 10.000 vojakov. Možni sta torej samo dve predpostavki, piše angleški list, ali Italija ne more narediti mira v Abesiniji, ali pa potrebuje tako ogromno vojsko za druge namene.

Vse ceste v Abesiniji, ki so jih Italijani izgradili v zadnjem času, so vojaškega značaja in imajo le majhno trgovsko važnost. Preko francoskega Džibutija, kjer je edina železniška zveza z morjem, gre sedaj le malo robe, ker zahtevajo Francozi plačilo v frankih, ki jih pa Italijani nimajo.

Pred vojno je bil Džibuti glavno eks-

portno mesto za abesinsko kavo, ki je priznana kot najboljša na svetu. Najboljše vrste, imenovane Long Berry, so izvozili včasih okoli 6000 ton, slabše vrste »Addis Abeba« pa 12.000 ton. Danes izvažajo kave obeh vrst komaj četrtino. L. 1934. so izvozili tudi 6582 ton kož, lani nič.

Italijani imajo veliko avtomobilov, vendar večina stoji neuporabna, ker Italija pač nima niti bencina niti deviz. Maršal Graziani je dejal, da so pomanjkanje bencina stalne sankcije narave proti Italiji.

Popolnoma so propadli tudi poskusi Italijanov, da bi zasadili nove žitne vrste. Slaba zemlja in ostro podnebje so onemogočili vse uspehe.

Rudnin v Abesiniji niso do sedaj še nikjer našli v večjih množinah. Povsod so sicer našli nekaj rudnin, nikjer pa večje količine.

Najbolj umosen posel imajo tihotapci. Italijani sami računajo, da gre mesečno 5 do 6 milijonov lir preko meje v Džibuti, od koder jih pošljejo v London, Pariz in Aleksandrijo.

Zastoj hmeljske kupčije

ZALEC, 29. sept. Pretekli teden je dosegel hmelj ceno 30 din. Prodanega je že večina blaga. Po nedelji pa je bila kupčija ustavljena radi napetega političnega položaja. Tisti, ki hmelja še niso prodali, so v precejšnjih skrbih, da jim bo blago ostalo. S tem bi bili zelo udarjeni in njihovo delo, združeno z naporom in velikimi stroški, brezuspešno. Upamo pa, da se bodo razmere uredile, saj je mir vsem narodom največji zaklad.

Konec carinske meje med Nemčijo in Avstrijo

S 1. oktobrom bo ukinjena nemško-avstrijska carinska meja, ki je povzročala v blagovnem prometu precejšnje ovire. Od 1. oktobra bo v Nemčiji blagovni promet prost carine. Ker bi pa zaradi ukinitve carinske meje bilo hudo prizadeto avstrijsko gospodarstvo, ki bi konkurenčno ne moglo prenesti velikega pritiska nemškega gospodarstva, so bile obenem izdane za avstrijsko gospodarstvo primerne zaščitne uredbe. Pri uvozu blago v bivšo Avstrijo bo po ukinitvi carin celjala nemška carinska tarifa ter bodo prnhenale veljati vse prejšnje določbe trgovinskih pogodb z Avstrijo.

Naši vinogradi dobro kažejo

V zadnjih štirinajstih dneh se je stanje vinogradov zelo popravilo. Grozdje je zdravo, listje je še zeleno in odstotek sladkorja se je močno dvignil. Vinogradniki s trgatvijo še čakajo in se bo trgatve pričela šele po 10. oktobru. Kvaliteta in kvantiteta bo zelo dobra in bo oboje boljše kot lansko leto. Da je pričakovati

izredno dobre letine, je videti iz dejstva, koliko grozdja je na mariborskem trgu. Grozdje je letos izredno poceni, saj ga prodajajo že po 3 dinarje kilogram. — Mnogo grozdja bodo poslale na naš trg Haloze in to iz dveh razlogov, zaradi pomanjkanja denarja in zaradi obilne letine.

g. Sejmi 30. septembra: Vransko, Vače, Vel. Gaber.

g. Na domačem žitnem trgu so še nadalje cene pšenice in tudi koruze zelo trdne. Nasproti cenam na svetovnem trgu so domače cene znatno višje.

g. Odlog plačil je kmetijsko ministrstvo dovolilo hranilnici v Konjicah.

g. Med Češkoslovaško in Jugoslavijo blagovni in potniški promet nista ukinjena, ampak se vršita s tranzitom preko Romunije.

g. Obtok bankovcev se je po izkazu Narodne banke zopet povečal in znaša 6 milijard 452 milijonov din.

g. Trgovski promet po Donavi z Nemčijo ustavljen. Ker je češkoslovaško-nemška meja zaprta, je ustavljen tudi trgovski promet po Donavi. Že natovorjene šlepe pšenice bodo morali pretovoriti v vagone in preko Pešte poslati na Dunaj.

g. Novosadska Delavska zbornica razpuščena. Zaradi nekaterih protizakonitosti in nerednosti, ki jih je ugotovil socialni minister, je ta razpustil upravni odbor Delavske zbornice v Novem Sadu.

g. Trgatev na Hrvatskem bo letos nekoliko slabša kot lanska.

g. Cene lesa na Finskem so zadnje tedne padle skoraj za polovico, kar tolmačijo z napetim mednarodnim stanjem.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Malo smo tedaj vedele o življenju, ljubi kapitan, malo o pasteh, ki jih nastavlja, in kako težko je — biti dober.

DRUGI DEL:

Mladost. — Koburška leta.

Koburg je staro malo rezidenčno mesto s slikovitimi kottički. Središče tvori »Grajski trg«. Na edini, daleč na okoli vidni gori v okolici se dviga ponosna »Trdnjava«. Kot sedež vladajočega kneza je bilo to mestoce središče dežele in je dobilo vse značilne lastnosti malega nemškega deželnega glavnega mesta.

Življenje njegovih meščanov je potekalo po izvoženih tirih staroveške lojalnosti in preprostosti. Središče vseh želja in cilj vsega stremušstva je bil »dvor«, ki je imel v vseh krajevnih zadevah odločilno besedo. Manjkal seveda tudi ni vzorno disciplinirani in paradni pelotni bataljon ter od dvora podpirani in zato dvorni teater, ki je dosegal resnično umetniško višino. Za solidno vzgojo meščanstva so pa skrbele meščanske, srednje in strokovne šole.

Odkar je bil Feastwelle opuščen, nismo imeli v Angliji nobenega posestva več. Zato smo živeli poslej večinoma v udobnem Koburgu, kjer se je vzgajal tudi naš brat.

36

Toda šele s stalno preselitvijo v Koburg se je pričelo resnično čisto novo obdobje našega življenja. Dorevale smo vedno bolj in sreča malteških dni se je vedno bolj izgubljala v preteklosti, postajala je bolj in bolj nerazločnejša in se je končno čisto zameglila v resničnosti naraščajočih let in severnih razmer.

Naši koburški hiši smo pravili »Edinburška palača«. Bila je zgrajena v nedoločljivem slogu, toda obsežna in udobna in stala je na »Grajskem trgu« nasproti »Elhrenburgu«, oficijelni, toda le malokdaj uporabljeni rezidenci vladajočega vojvode. Najpomembnejše stavbe »Grajskega trga« so bile še dvorno gledališče, vojašnice dvorne garde in zidana jahalna šola. Na tem trgu je koncertirala vsako nedeljo vojaška godba, tam so se prirejele cerkvene svečanosti, pri katerih so nosili meščani svoja najboljša oblačila, častniki posadke pa najlepše uniforme. Tam so se shajali k igram tudi vsi koburški otroci. Njihovo kričanje se je odbijalo od okoli stoječih stavb in vdiral skozi odprta okna tudi v naše sobe. Ti otroški glasovi so bili za »Grajski trg« značilni: veseli, glasni in nepotihljivi. Spremljali so potek naših ur, ko smo sedele sklonjene nad knjigami ali pa ko smo sanjarenju predane strmele v daljavo.

Mami, ki se na Angleškem nikoli ni dobro počutila, je Koburg takoj spočetka ugajal. Čeprav je bila vzgojena na najrazkošnejšem dvoru Evrope (in morda prav zaradi tega), velike pompoznosti prav tako ni ljubila, kakor ne prisliljene reprezentativnosti. Bila je v tem oziru skromna in je v Angliji gotovo hrepnela

po večji preprostosti. V »malem mestu dobrodušnosti«, Koburgu, si je je mogla privoščiti po mili volji. V svojem nemškem domu je tudi lahko vladala sama po svojih načelih. Do tam se ni mogla nikoli skriti pred pogledi stare mame kraljice in pred kritiko tistih, katerim je bilo njeno ponašanje »tuje«, to se pravi, da ni ustrezalo angleški tradiciji.

Pozneje, ko sem prišla sama v njej enak položaj na Angleškem, me je lastna bol naučila razumeti vse, česar v svoji neizkušeni mladosti nisem mogla doumeti in sem neupravičeno grajala. Mama je bila deležna v Koburgu resnične samostojnosti; tam je bila edina sodnica svojega temperamenta in življenjskega sloga, nikomur ni bila odgovorna za svoje početje; tam je bila popolna lastnica vsega svojega, njena volja je dobila popoln izraz in ni ji bilo treba nikogar poslušati. Področje njene oblasti je bilo res majhno, celo zelo majhno, toda njena svoboda je bila velika in neomejena.

Mama je bila svojevoljne narave in zato je samo po sebi umljivo, da ji je bil mali Koburg ljubši kakor njena poročna domovina, v kateri se je morala vklanjati volji od zunaj postavljenih ji zahtev.

Mama je spadala med tiste v bistvu samotne ljudi, ki so sami s seboj vedno strogi in zato ne potrebujejo nobene tuje kritike. Njej je bilo vsako ugovarjanje in nasprotovanje motnjava. Nikoli ni bila prepričana, da je nezmotljiva, toda bogastvo njenega duha jo je samo sililo k samostojnosti.

(Se nadaljuje.)

S sodišča

Družinska drama v Vitomercih

Letos sredi junija je prišel v farovž pri Sv. Andražu v Slovenskih gorah kovač Juža Težak. Potrkal je pri župniku Altu in z njegovim korakom stopil pred gospoda. Kovač je bil vajen trdega dela, ta zadeva, ki jo je imel opraviti z župnikom, pa ni bila prav nič kovaška.

»Težko je to, gospod župnik, ali jaz tega ne prenesem več. Bojim se, da bo hudo končalo. Saj Matilda je pridna ženska in skrbna gospodinja. Sedem otrok ima. Vse bi ji odpustil, kar je bilo doslej, samo naj me ne vara več s Suhačem. Napravite vi, gospod župnik, tako da bo prav, da bo Matilda dobra žena meni, dobra mati otrokom in da je Suhač ne bo več nadlegoval. Če ne, najhujšega se bojim, Bojim se, da se ne bo dobro končalo. Suhača ne bi prenesel več živega na svojem domu.«

Župnik Alt je stopil po farovžu in težko mu je bilo za kovača, težko za njegovo ženo Matildo in težko za otroka. Dobro pozna to življenje, ki ga je tako težko urediti, da bi bilo prav. Končno pa sta se le pomenila s kovačem.

Tako je prišla drugo jutro kovačeva žena k župniku. Župnik je trdo prijel mater sedmerih otrok zaradi Suhača. Žena je povsila glavo in priznala. Da, šest dolgih let se že vleče ta stvar zaradi Suhača. Kaj, ali se ne bi poravnala z možem in pustila Suhača? Saj to ne gre, že zaradi otrok ne. Kmetica je prikimala. Poklicala je moža, ki je čakal pred farovžem. Župnik jima je lepo govoril. Ko sta odhajala s farovža, sta bila spravljena in kovač je lokal.

Dobre štiri dni za tem je prignal v dopoldanskih urah Suhač konja k Težaku, da bi mu ga podkopal. Kovač se je zdrzil. A tega ni nihče opazil. Poklical je Suhača v izbo ter mu začel očitati, zakaj mu nadleguje ženo! Ali ne vidi otrok!? Naj pusti tujo ženo!

Ali Suhač ni hotel vedeti ničesar. Kaj je njemu za kovačico, ha! Kaj ga le moti, kovača!

»Sedi, Suhač!« je rekel kovač z drhtečim in skoraj zapovedujočim glasom ter stopil do omare. Našel je samokres, pomiril in sprožil. V vrat.

Drugi dan je Suhaču otrpnila hrbtenjača ter je umrl. Matilda in sedmero otrok je jokalo, ko so odgnali očeta. — Pred svojo smrtjo je še Suhač izjavil, da ni imel nobenega razmerja z Matildo. Do zadnjega se je zavedal. Matilda pa je začela govoriti, da res ni imela nobenega razmerja s Suhačem in da je samo zato

priznala pred župnikom, ker se je bala moža. Ali na okrožnem sodišču pa je znova priznala, da je varala moža. Tudi kovač pravi, da ni mislil usmrtiti Suhača, samo raniti ga je hotel, da mu ne bi več nadlegoval žene. Obtožnica ga pa dolži, da je usmrtil Suhača po zrelem predurku.

5 članski kazenski senat, ki mu je predsedoval predsednik o. s. dr. T. Turato, se ni mogel prepričati, da ne bi Težak naklepoma usmrtil Suhača. Po 3-urni razpravi je obsodil ljubosumnega moža na 8 let težke ječe. Plačati mora nadalje pogrebne stroške za Suhačem; v ostalem pa se Suhačeva družina zavrne na pot civilne pravde. Težak je izjavil, da je nedolžen; ni mogel verjeti, da so ga obsodili na tako dolga leta. Žena je jokala.

»JEZUS, VPIČEN SEM!«

Letos 1. maja so fantje v Globokem v ljutomerskem okraju praznovali v Zmazekovi gostilni. Seveda so se okorajžili za vse eventualnosti, ki se tekom večera ali po noči utegnejo še dogoditi.

Gruha fantov, med njimi kmečki sin Malec Tone iz Globokega, je šla okrog 19.30 proti domu. Pred Luskovičevo domačijo sta privozila za njimi z bicikli Luskovičeva fanta, Matija in Štefan, ki sta se nad družbo nekaj obregnila. Da nista odpeljala naprej, bi bila tepena. — Malčev Tone je nato hotel sam preko Luskovičevega posestva proti svojemu domu; kljub odgovarjanju družbe je odšel. Kmalu pa se je z dvorišča začulo vpitje gospodinje, da nima toč pravice hoditi, nato pa je sledil Matičkov beg proti cesti. A že med to potjo ga je sledil Matjažek Luskovičev, ki je za svojih 17 let že razvit fant, ga dohitel in ga od zadaj trikrat pozdravil z nožem, tretjič pod desno lopatico smrtonosno, da ni mogel noža več izdreti. »Jezus, vpičen sem«, je Tone še zavpil, se zvrnil na cesto in obležal nezavesten. Našli so ga vsled vpitja vrtniši se fantje in ga odnesli nazaj v gostilno, kjer se je 4 dni boril s smrtjo, končno pa le okreval in mu sedaj rane ne delajo nobene nadloge več.

Državni tožilec je Matjažka obtožil zločinstva težke telesne poškodbe po § 178 k. z. Pred kaz. senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti je bil spoznan za krivega kljub izredno dobri, a preveč nerodni obrambi vseh domačih prič, in obsojen na 6 mesecev strogega zaporja in plačilo preko Din 2000 odškodnine za bolečine, zdravnika in zdravila poškodovanemu Tonetu. Sodbo je sprejel.

čolni, kadar so pluli blizu brega. Zato je kabliska družba Western Union zdaj izpopolnila iznajdbo, s katero se vlačijo po morskem dnu nekaj plug, ki zapuščajo seboj globoko brazdo. V brazdo polagajo kable, in ko se morskno dno pod velikim pritiskom vode samo spet zapre, so kabli, ležeči nad pol metra pod njim, popolnoma varni.

MODER LJUBAVNI NASVET KITAJSKE PRINCEZE ČAU.

Če vam reče: »Ljubim te bolj kot vse drugo na svetu,« obrnite glavo proč in si skrbno popravite frizuro. Če vam pravi: »Obožujem te bolj kakor zlatga malika v svetem hramu,« si popravite gube na obleki in ga šaljivo pokarajte zaradi njegove brezbožnosti. In kadar se pojavi pod vašim oknom na svojem belem konju, da bi se od vas zadnjikrat poslovil, ker daje baje prednost smrti v boju pred smrtjo iz obupa, — dajte mu rožo in mu želite mnogo sreče. Kajti človek, ki je sposoben tako govoriti, je preveč zgovoren, da bi mogel govoriti resnico. — Kadar pa bo sedel pred vami molčeč in plašen in bo neroden razlival čaj od vznemirjenja nad vašo bližino... tedaj pa se mu ljubeznivo in nežno nasmehnite kakor nekemu, ki mu hočete biti tovarišica vse svoje življenje...

× Najmočnejši doslej znani strup je iznašel angleški zdravnik dr. Michel s sintetiziranjem kobrinih strupa. Po učinku je ta strup petkrat močnejši od strupa te kače. Za usmrteve človeka v 40 sekundah zadostuje 1 tisočinka grama. Močno razredčenega pa je nogoče uporabljati kot pomirjevalno sredstvo proti nekaterim boleznim, zlasti proti padavici.

× Zlatonosna repa. Neki kalifornijski farmar je pri pospravljanju repe z njive našel na eni izmed mnogih nekaj blestečega. Ko je repo razrezal, je našel v njej zaraščeno težko zlato verižico z velikim kosom zlata kot priveskom. — Dragoceno ogrlico je bržkone pred davnim časom izgubil kak zlatokop, dokler je ni repa zopet prinesla na dan.

× Kje je največ električnih kuhinj? Po statistiki kanadskega zdravstvenega ministrstva pride v Kanadi na pet gospodinjstev ena popolno urejena moderna električna kuhinja. Kanada je v tem pogledu najnaprednejša država na svetu. Daleč za njo so Združene države, kjer ima električno kuhinjo vsako enajsto gospodinjstvo, tretja je Anglija, kjer je vsaka 23. kuhinja električna, nato Nemčija z vsako trideseto in Francija z vsako petdeseto električno kuhinjo.

Radio

Petek, 30. septembra. Ljubljana. 12 Odmevi iz naših krajev. — 18 Pisan spored. — 20.30 Baladni večer. — 22 Napovedi, poročila, lahka glasba. — Beograd, 12 Opoldanski koncert. — 17 Zabavni koncert. — 18.50 Komorni koncert. — 20 Stare pesmi. — 22 Napovedi, poročila, zabavna glasba. — Sofia, 19.25 Verdijeva opera »Trubadur«. — Praga, 20 Orkestralni koncert. — London Regional, 20.15 Beethovnov večer. — Paris PTT 20.30 Simfonični koncert. — Strausbourg, 20.30 Prenos iz pariške opere. — Luksemburg, 21.15 Thomasova opera »Mignon«. — Stuttgart, 20.15 Leoncavallova opera »Glumači«. — Varšava, 22 Simfonični koncert. — Bukarešta, Giordanova opera »Andre Chenier«.

Razno

PRIVATNA SLIKARSKA ŠOLA

profesorja Jiranka prične s 1. oktobrom redni pouk. Informacije in vpise v šolo, Gosposka 7-III. 1304

Posest

PRODAM HIŠO tristanovanjsko. Ptuljska cesta 187, Kolarč. 1281

Stanovanje

PRAZNA SOBA s posebnim vhodom se odda. Vprašati Gusel, čevljarji moister, Gosposka 46. 1442

Sprejmeta se DVA BOLJŠA GOSPODA ali mlada zakonca na stanovanje (kompletna spalnica). Taborska 9-I, Lepenik. 1444

OPREMLJENA SOBA se odda. Vprašati Vrbanova ul. 6. 1447

Oddam SOBO S ŠTEDILNIKOM Streliška 1, Nova vas. 1450

Dvosobno, komfortno STANOVANJE oddam s 1. XI. v novi vill. Naslov v upravi lista. 1451

ODDAM GOSPODIČNI snažen opremljen kabinet. Naslov v upravi. 1456

SOBA IN KUHINJA se odda v najem. Volk, Studenci, Jurčičeva 20. 1457

OPREMLJENO SOBO oddam. Vrazova 2-I. 1458

SOBO IN KUHINJO oddam s 1. oktobrom, Obrež na c. 49, Studenci. 1459

SOBA IN KUHINJA se takoj odda. Čeh, Betnavska c. 4. 1462

Prodaj

HIDRAVLICNO PREŠO ima za oddati po priložnostni ceni Kmetijska družba, Melje 1410

TRI BRIVSKI STOLI in ogledala, razni brivski inventar, se takoj ugodno prodaja. Naslov v upravi. 1448

Ugodno se prodaja DVA KRZNEGA PLAŠČA (bizam-vidra). Iz vijudnosti ogled pri g. Železniku, krznarstvo, Maribor, Kopališka ul. 2. 1449

KRASNO SPALNICO

šperano, zelo pod ceno prodam. Belak, mizarstvo, Miklošičeva 2. 1460

Službo dobi

HIŠNIKA dve osebi (mali vpokojenci) sprejemem za 1. 11. Naslov v upravi. 1445

Stanovanje išče

LEPO SOBO iščem s 1. okt., vhod s stopnišča, po možnosti souporabo kopalnice. Naslov v upravi pod »Čisto«. 1452

OPREMLJENO SOBO

za mladi poročen par iščem za 15. oktober v centru mesta. Ponudbe na upravo pod »Dober plačnik«. 1461

Pouk

ENGLISH LESSONS Miss Oxley Krekova 18. od 1. oktobra. 687

V najem

TRGOVINA mešanega blaga, manjša, se da v najem samo dobremu trgovcu-najemniku. Maribor, Stritarjeva 5. 1414

Zanimivosti

Bolezni letalcev

V državah, kjer je letalstvo močno razvito, se je pojavila nova stroka zdravniške vede, ki se ukvarja samo z boleznimi, ki jim podlegajo letalci. Letanje stavlja namreč čisto posebne zahteve tako na obtok krvi, kakor na živčni sestav in čutne organe. V Ameriki so izdali zdravniško knjigo, ki obravnava 123 posebnih bolezni, pojavljajočih se samo pri letalcih. Najpogostejša »zračna« bolezen je »aero-otitis« — vnetje srednjega ušesa, ki nastaja zaradi prenaplega menjavanja zračnega pritiska. Bolezen se pojavlja zlasti pri letalcih na majhnih aparatih, je zelo mučna in lahko povzroči mnoge živčne komplikacije. Ta bolezen, ki je doslej neozdravljiva, traja razmeroma dol-

go. Letalec je prisiljen, odpovedati se svojemu poklicu, toda tudi potem navadno ogluši. Druga bolezen letalcev, ki je pa manj nevarna, je »nočna slepota«, ki muči letalcevo oko zlasti zvečer, ko se mračni. Letalec približno 15 minut sploh ne vidi, pri čemer se njegovo oko dovoljno odpočije in vidna sposobnost se zopet obnovi. Pogosta bolezen ameriških letalcev je tudi tako imenovana »zračna nervoza«, ki se izraža z nemirom, razdražljivostjo, nespečnostjo, živčnimi motnjami želodca in črevesja itd. Pojavlja se navadno po 40. letu starosti in zahteva približno šestmesečno zdravljenje. V tem času seveda letalec ne sme letati.

KAJ JE SPANJE?

O spanju obstajata dve teoriji. Prva trdi, da nastaja spanec z nakopičenjem strupenih delčkov (t. zv. hypnotoksinov) v krvnem obtoku, druga pa razlaga spanec z utrujenostjo nekaterih stanic v možganski skorji. — Čisto nepričakovano je bila nedavno dokazana pravilnost druge in zgrešenost prve teorije. V Moskvi sta se lani rodili »slamski dvojčki« — Helena in Irena — ki sta pod stalnim zdravniškim nadzorstvom mnogih strokovnjakov profesorjev. Ti so ugotovili, da spanje ene izmed dvojčk ne povroča tudi spanja druge, kar bi bilo nemogoče, če

bi veljala prva teorija, kajti krvni obtok imata oba otroka skupen. Baje je celo resnična umetnost, uspavati obe deklici istočasno, in zdravnik dr. Spezanjski, ki ju stalno opazuje, pravi, da »kadar Helena spi, tedaj gotovo Irena najbolj misli na igranje in tekanje«.

ORANJE MORSKEGA DNA.

Eden izmed novih znanstvenih čudežev je priprava, ki se je poslužuje neka ameriška firma pri oranju morskega dna v globini do 1600 metrov. Velika neopravnost podmorskih kablov je bila doslej, da so jih stalno poškodovali vlačilni